

Z KORESPONDENCE MORAVSKÝCH HISTORIKŮ UMĚNÍ VOJTĚCHU BIRNBAUMOVÍ

V Ústředním archívu Československé akademie věd v Praze (fond Vojtěch Birnbaum, sign. II/6, karton 8) je mimo jiné uložena korespondence moravských historiků umění Eugena Dostála (1889—1943), Václava Richtra (1900—1969) a Karla Svobody (1896—1954) Vojtěchu Birnbaumovi (1877—1934), profesoru dějin umění na filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze v letech 1919—1934. Korespondence, kterou lze doplnit menším souborem písemností Vojtěcha Birnbauma Václavu Richtrovi z Archívu Univerzity J. E. Purkyně v Brně (fond Václav Richter), je především svědectvím jak oddaného a uctivého žákovského vztahu mladého Richtra a Svobody k jejich učiteli a vynikajícímu vědci, i nepřetržitého, neformálního zájmu učitele o existenci a odborné problémy svých někdejších odchovanců, tak také Birnbaumova korektního partnerského vztahu k mladšímu kolegovi z brněnského učiliště. Mimoto z ní však také vyplývá, že nechybělo mnoho a historie dějin umění na brněnské univerzitě, v meziválečném údobí jen velmi nevýrazného místa v uměleckohistorickém dění města i Moravy a Slezska, se mohla utvářet zcela odlišně.

Vzhledem k poměrně velkému množství materiálu bylo třeba rozdělit jej — nepříliš organicky — do dvou částí a otisknout většinou ve výtahu; v plném rozsahu nebo zkráceně jsou uveřejněny jen ty písemnosti, které nejprěsvědčivěji vypovídají o vzájemném vztahu korespondentů, o jejich pracovním zaměření i zájmech, o soupisu památek na Moravě a o situaci oboru dějin umění na brněnské, popřípadě pražské univerzitě. Z téhož důvodu bylo nutno upustit od poznámek, které jsou jen zčásti nahrazeny doplňujícími informacemi vloženými do textu regist. Při zpracování korespondence byly východiskem ediční zásady uveřejněné ve Věstníku čs. akademie věd LVI z roku 1948, nicméně volněji interpretované. Jejich pravopisná úprava byla provedena podle platných Pravidel českého pravopisu, a to tak, že u dublet byl ponechán starší způsob psaní.

I. Korespondence Václava Richtra s Vojtěchem Birnbaumem

Korespondence mezi V. Richtrem a V. Birnbaumem zahrnuje 36 dopisů, 1 korespondenční lístek, 12 pohlednic a 5 různých tiskovin. Je uspořádána důsledně chronologicky, tj. průběžně, aby písemnosti na sebe navazovaly. Avšak zatímco časový rozsah Richtrovy části je vymezen lety 1925—1933, končí Birnbaumova korespondence — začínající rovněž v roce 1925 — kupodivu již rokem 1927, ačkoli z Richtrových dopisů vyplývá, že pokračovala rovněž přinejmenším do roku 1933.

1 Birnbaum Richtrovi

11. září 1925, z Poděbrad do Třeště (?). Posílá jím provedenou korekturu Richtrova článku (o pražském kostele sv. Salvátora) s návrhem některých změn a s podrobným návrhem úpravy jeho obrazové části.

Dopis — 1 dvojlíst psaný inkoustem na třech stranách. Bez obálky.

Milý p. Richtře,

před několika dny mi dal v Praze Dr. [Antonín] Podlaha korekturu Vašeho článku se žádostí, abych Vám ji po prohlédnutí poslal, což tímto činím. [...]

Korekturu jsem provedl a navrhl ještě některé změny v textu; je ovšem Vaší věc jakožto autora, pokud je budete akceptovat. Rozhodně projděte ještě jednou pozorně celou korekturu, drobné tiskové chyby mi mohly ujít, a pošlete ji pak přímo Dru. Podlahovi.

Měl jsem radost, že Vaše prvotina je již tak blízko svému zrození v tiskařské černi; vivant sequentes.

Se srdečným pozdravem

Poděbrady, 11. IX. 925

V. Birnbaum

2 Birnbaum Richtrovi

10. listopadu 1925, z Poděbrad do Brna. Žádá o výtah Richtrova článku (o pražském kostele sv. Salvátora) pro francouzské résumé a instruuje ho o jeho pojetí. Dopis — 1 dvojlíst psaný inkoustem na dvou stranách. Bez obálky.

Milý pane doktore,

psal mi Dr. Podlaha, že potřebuje „velice nutně“ výtah z Vašeho článku pro francouzské résumé. Myslím, že stačí, když uvedete, že kostel je největší a nejdůležitější renesanční stavbou ze 16. stol. nejen v Čechách, ale ve všech zemích Habsburků německé linie; že jste jeho stavební historii rekonstruoval kombinací písemných pramenů — ty vypočítejte a zcela stručně zhodnotte —, vedut — stačí pouhý výčet — a nálezů při poslední opravě. Pak již jen podejte výsledky, doslovné nebo téměř doslovné tak, jak je shrnujete na konci svého článku.

Píšu Vám na Pam. úřad, poněvadž neznám jiné přesné adresy. Doufám, že dopis brzy obdržíte. Výtah zašlete, prosím, co nejdříve.

Jak se rozluštila záležitost s Vaším nastoupením v úřad?

Se srdečným pozdravem

Poděbrady, 10. XI. 1925

V. Birnbaum

3 Richter Birnbaumovi

16. listopadu 1925, z Třeště do Poděbrad (?). Informuje o možnosti nastoupit do (Moravského umělecko-průmyslového) musea v Brně a o tom, že dr. (Karel) Svoboda má 1. ledna 1926 nastoupit do Státního památkového úřadu (pro Moravu a Slezsko) v Brně. Další drobná sdělení související s předchozím.

Dopis — 1 dvojlíst psaný inkoustem na třech stranách. Bez obálky.

4 Richter Birnbaumovi

21. listopadu 1925, z Brna do Poděbrad. O místě v (Moravském umělecko-průmyslovém) museu v Brně vázaném na přechod dr. (Karla) Svobody do Státního památkového úřadu (pro Moravu a Slezsko). S vědomím arch. (Stanislava) Sochora prosí o přímělu v u sekčního šéfa (dr. Zdeňka) Wirtha ve věci jmenování dr. Svobody. Dr. (Antonín) Podlahovi již poslal požadovaný výtah.

Dopis — 1 dvojlíst psaný inkoustem na všech stranách.

5 Richter Birnbaumovi

2. března 1926, z Třeště do Prahy. O korektuře článku (o pražském kostele sv. Salvátora) pro PA (Památky archeologické) a o soupisu památek, jím prováděném v jihlavském okrese. O přednáškách dr. (Eugena) Dostála v Třešti. Různá drobná sdělení.

Dopis — 1 dvojlíst psaný inkoustem na všech stranách.

Slovný pane profesore,

dovoluji si Vám nejprve srdečně poděkovat za Vaš neúnavný zájem a péči, s kterou se staráte o záležitosti moje a p. Svobody. [...]

Pokud jde o můj článek v Pam. arch., poslal mi již J. M. dr. Podlaha druhou korekturu, a to skoro většinu článku. [...] Pan dr. Dostál měl zde v Třešti nedávno přednášky v Osvětovém domě. Při té příležitosti mne žádal, půjčil-li bych mu hned tento článek pro nějakou francouzskou publikaci o baroku. Neměl jsem než první náčrtek článku, dal jsem mu tedy tento k přečtení. Ujistil mne, že použije-li jeho výsledky, že bude citovat tak, jako kdyby už článek vyšel. [...]

Sám jsem začal již dříve sbírat materiál k soupisu zdejšímu, ovšem pokud je to možné při stále trvajícím špatném počasí. Sbíráám tedy zatím pramenný materiál. [...]

Dovoluji se Vám, pane profesore, poslati pohled na město Telč, kde je velmi dobře vidět dispozici města. [...] Napravo byl tento ostroh umělý uzavřen příkopem, který je dosud skoro úplně zachován.

Děkuji Vám opětovně, pane profesore, za Vaši starost o nás a promiňte, že Vás dopisem obtěžuji.

Jsem v hluboké úctě vždy oddaný

Třešť, 2. března 1926

Richter

6 Birnbaum Richtrovi

11. června 1926, z Prahy do Třeště (?). O místech adresáta a dr. (Karla) Svobody. Vybízí adresáta, aby si podal žádost o svěření soupisu Jihlavska a aby hned začal s prací.

Dopis — 1 dvojlíst psaný inkoustem na třech stranách. Bez obálky.

Milý pane doktore,

o záležitosti Vaší, resp. p. Dra. Svobody, mám od něho poslední zprávu, že všechna data, jmenovitě o tom, že u pam. úřadu jsou 4 syst. místa, odevzdal prof. [František] Süsser min. [Karl] Englišovi. Nutno tedy prozatím vyčkat, jaký to bude mít účinek. Myslím však určitě, že po přijetí úpravy stát. zaměstnanecké se vše hne, i Vaše záležitost.

Prozatím dejte se s chutí a neztrácejte mysl do soupisu. Využít budete tím užitečně nyní nemilé intermezzo a také finančně to nebude pro Vás nevýhodné. Dr. Podlaha, se kterým jsem o věci mluvil, sice mi nedal žádné přesné údaje, jen říkal, že všechny útráty se hradí; moje žena však si počítá své soupisné cesty následujícím způsobem, kterým je můžete započítávat také Vy (přikládám na zvláštním listku).

Tím způsobem můžete vyzískat přinejmenším stejně a spíše více, než byste měl na počátku v úřadě. Napište tedy hned žádost Archeologické komisi při České akademii, aby Vám byl svěřen soupis Jihlavska, a až to bude vyřízeno, požádejte o zálohu. S cestami můžete začít hned a náklady vyúčtovávat dodatečně; že Vám soupis svěřen bude, jsem s Podlahou na určito vyjednal.

Tím způsobem můžete překcat dobu, jak doufám a jak bych si i upřímně přál, ne již dlouhou do Vašeho ustanovení.

Se srdečným pozdravem

Praha, 11. VI. 1926

Váš V. Birnbaum

7 Richter Birnbaumovi

14. června 1926, z Třeště do Prahy (?). Děkuje za adresátovo zakročení u dr. (Antonína) Podlahy ve věci soupisu Jihlavska. Usiluje o zkrácení služební vojenské povinnosti v souvislosti s možností nastoupit místo v brněnském (Moravském uměleckoprůmyslovém) museu. Další drobná sdělení související s předchozím.

Dopis — 1 dvojlíst psaný inkoustem na všech stranách. Bez obálky.

8 Richter Birnbaumovi

19. srpna 1926, z Třeště do Prahy (?). Děkuje za adresátovo rozhodnutí interviuovat v Brně. Podává zprávu o soupisu památek v Třešti.

Dopis — 1 list psaný inkoustem na obou stranách. Bez obálky.

[...]

Dovolte, abych Vám, pane profesore, při této příležitosti podal též zprávu o své soupisové práci. Dělán to vše již hned na čisto a proto snad jsem zatím dosud hotov jen s Třeští. Vypracoval jsem úplně podrobně oba třeštské kostely, renesanční zámek přestavěný v polovici 17. století, soukromé domy, cechovní památky a sochy se sloupy. Dal jsem také již téměř vše sfotografovati a udělati rysy, totiž půdorysy apod. Cechovní památky mi daly dosti běhání, protože jsou v soukromém majetku a nevědělo se mnohdy kde. [...] Právě chci o tom všem podati zprávu Archeologické komisi a žádati o další peníze na provádění. Okres bude dosti bohatý, jen zámek je tu šest, z nich brtnický rozsáhlý. Až bych někdy přijel do Prahy, dovolil bych si, pane profesore, ukázati Vám fotografie. Pořizují fotografie co nejvíc; snad proti tomu nebude námitek.

V hluboké úctě vždy oddaný

Třešť, 19. srpna 1926

Richter

9 Richter Birnbaumovi

8. září 1926, z Třeště do Prahy (?). O potížích s místem a se zkrácením služební vojenské povinnosti. Ohlašuje nález osmi tabulových oltářních obrazů asi z 1. poloviny 16. století ve skladišti (třeštského) zámku.

Dopis — 1 list psaný inkoustem po obou stranách. Bez obálky.

10 Richter Birnbaumovi

25. září 1926, z Třeště do Prahy (?). Děkuje za příslib asistentury (na filozofické fakultě UK v Praze) a za zákrok v České akademii. Drobná sdělení a prosby související se zkrácením služební vojenské povinnosti a s nástupem do místa v Brně.

Dopis — 1 list psaný inkoustem na obou stranách. Bez obálky.

11 Richter Birnbaumovi

24. října 1926, z Brna do Prahy (?). Děkuje za přimluvu u České akademie a informuje o nástupu do brněnské školy pro důstojníky v záloze. Drobná sdělení týkající se především rozpracovaného soupisu památek a vojenské služby.
Dopis — 1 list psaný inkoustem po obou stranách. Bez obálky.

12 Richter Birnbaumovi

31. května 1927, z Brna do Prahy. Informuje o situaci ve věci místa v (Moravském) uměleckoprůmyslovém muzeu v Brně a prosí, aby adresát vyřídil jeho jmenování asistentem. Odjíždí k pluku do Jihlavy.
Dopis — 1 dvojlíst psaný inkoustem na třech stranách.

Slovutný pane profesore,

promiňte mi laskavě, že si Vám dovoluji psát po tak dlouhém mlčení. Dohodl jsem se právě s dr. Svobodou, jelikož situace v Brně je stále pro mne nevyjasněná a protože ani p. zemský konservátor Sochor ani dr. Svoboda nechce, aby opustil uměl. prům. museum, dokud nebude jmenován v stát. pam. úřadě, že bych dle Vašeho laskavého slibu nastoupil v Praze jako asistent a prosím Vás, pane profesore, uctivě o laskavé vyřízení a přimluvu, abych toto místo dostal. [...]

[...] v hluboké úctě vždy oddaný
Brno, 31. května 1927

Dr. Richter

13 Birnbaum Richtrovi

2. června 1927, z Prahy do Jihlavy. Sděluje, že navrhne adresáta za asistenta od 1. října. Vybízí ho, aby pokračoval v soupisu památek a co nejdříve ho odevzdal. Rád by znal adresátovy plány, aby si včas mohl zajistit jeho nástupce.
Dopis — 1 dvojlíst, psaný inkoustem na třech stranách. Bez obálky.

Milý pane doktore,

navrhuji Vás tedy v příští schůzi sboru (15. tm.) za asistenta. Nastoupit svůj úřad budete arci moci až 1. října, ježto až do září inkl. trvá asistentura Friedlova. Volného času budete moci použít pro soupisné práce, na něž obdržíte další zálohy od Archeologické komise; prosím Vás však velmi, abyste se snažil za tu dobu co největší kus práce strhnout, ježto na tom mnoho záleží, abyste hotový soupis co nejdříve odevzdal.

Také bych rád znal Vaše plány do budoucna, tj. hodláte-li setrvat při asistentuře normální dvoletí, popř. déle, nebo přejdete-li do brněnského Uměl. prům. musea, jakmile se tam uprázdní místo jmenováním p. Dra. Svobody do Pam. úřadu. Je samozřejmo, že se rozhodnete dle toho, co Vám bude prospěšnější, a souhlasím předem s každým Vaším rozhodnutím; rád bych je však předem znal, abych si mohl zajistit včas Vašeho eventuálního nástupce.

Těším se již na spolupráci s Vámi zde v ústavě a upřímně Vás zdravím
Praha, 2. VI. 927

Váš V. Birnbaum

14 Richter Birnbaumovi

2. června 1927, z Jihlavy do Prahy. Domnívá se, že se jejich dopisy křižovaly a opakuje prosby a díky ze svého dopisu z 31. května.
Dopis — 1 dvojlíst psaný inkoustem na obou stranách.

15 Birnbaum Richtrovi

8. června 1927, z Prahy do Jihlavy. Posílá formuláře a prosí o jejich vyplnění a odeslání na děkanství (filozofické fakulty UK v Praze) zároveň s dalšími potřebnými doklady.
Dopis — 1 dvojlíst psaný inkoustem na jedné straně. Bez obálky.

16 Richter Birnbaumovi

9. června 1927, z Jihlavy do Prahy. Děkuje za přijetí na místo asistenta a posílá příslušné doklady. Další sdělení týkající se především existenčních plánů do budoucna a rozpracovaného soupisu památek.
Dopis — 1 dvojlíst, psaný inkoustem na všech stranách.

17 Richter Birnbaumovi

25. července 1927, z Třeště do Prahy. Oznamuje ukončení vojenské povinnosti a pokračování v soupisových pracích.

Dopis — 1 list psaný inkoustem na jedné straně.

18 Birnbaum Richtrovi

26. září 1927, z Prahy do Třeště. O nástupu adresáta (na místo asistenta na filozofické fakultě UK v Praze) od 1. října.

Korespondenční lístek psaný inkoustem

Milý pane doktore,

čekám Vás tedy 1. X. a těším se na spolupráci s Vámi. Vaše jmenování dosud formálně nebylo provedeno, ale dohodl jsem se s děkanstvím o provisorní úpravě.
Praha, 26. IX. 927 Váš V. Birnbaum

19 Richter Birnbaumovi

30. června 1928, z Brna do Prahy (?). O práci v (Moravském uměleckoprůmyslovém) museu (v Brně), kam nastoupil, a na článku o maltézkém kostele (v Praze). Pokračuje v soupisu památek na Jihlavsku a informuje o nálezu dvou dosud neznámých románských staveb. Různá drobná sdělení.

Slovutný pane profesore,

[...] Bude Vás [...] snad zajímáti, že jsem našel na okrese další neznámé románské věci. Jednu, pokud mohu soudit jistou, druhou zatím neurčitou. Je to jednak kostel v Lukách, úplně znovupostavený asi kol 1780, ale věž do dvou třetin výšky je starší. V ní je na severní straně sdrúžené okénko, pokud jsem mohl vidět zvenčí, protože mne dovnitř farář nepustil, se sloupkem bez hlavice a patky, se sedlem. Pak v Střížové má kostel tento půdorys [nakreslen půdorys kněžiště a sakristie]; [...] Dalo by se snad soudit [...], že sakristie bude starší. Mimo soupis dělám si materiál k moravské renesanci a baroku.

[...] a jsem v hluboké úctě zcela oddaný

Brno, dne 30. června 1928

V. Richter

20 Richter Birnbaumovi

4. února 1929, z Brna do Prahy (?). O zaměřování maltézkého kostela (v Praze) a provenienci průčelí kostela sv. Salvátora (v Praze) a plánech k němu. Pokračuje na soupisu památek a připravuje přednášky pro školu (uměleckých řemesel v Brně).

Slovutný pane profesore,

promiňte mi prosím laskavě, že jsem tak dlouho nedal o sobě žádných zpráv. Čekal jsem, že Vám budu moci poslat něco ze své práce a zatím se mi vše na nejbližší dobu zvrtilo. Tak jsem měl slíbeny od arch. Mencla plány a detaily gotických částí maltézkého kostela, který to však nedodělal a předal prof. Mendlovi. [...] průčelí sv. Salvátora, jehož provenience je mi již jasná (je to Buontalenti dle srovnání jeho návrhu průčelí ve Weisbachově Die Kunst des Barock a dá se srovnáním doložit, že je to derivát Michelangelovy školy), ale chtěl jsem také k tomu přidat plány na Salvátorské průčelí v Městském archivu v Praze, na které přišel dr. Svoboda a které mi arch. Stefan předal. [...]

V museu mám práce nad hlavu, taky s přednáškami na škole (letos mám dějiny uměl. průmyslu). Někdy navečer vedu polemické hádky s p. řed. Sochořem, který hledí na vývoj umění technicky materialisticky a myslí, že hist. umění nemá dělat architekturu.

V hluboké úctě vždy oddaný

Brno, dne 4. února 1929

Richter

21 Richter Birnbaumovi

6. listopadu 1929, z Brna do Prahy (?). Posílá příspěvek pro Památky archeologické a prosí adresáta, aby jej přečetl. Ukončil soupis Jihlavska a zamýšlí provádět v příštím roce soupis okresu Brno-venkov. Různá drobná sdělení.

Dopis — 1 list psaný inkoustem po obou stranách. Bez obálky.

22 Richter Birnbaumovi

17. března 1930, z Brna do Prahy. Posílá další příspěvek pro PA (Památky archeologické) a prosí adresáta, aby jej přečetl. O potížích s archivními doklady k článku. Děkuje za blahopřání k snátku.

Dopis — 1 list psaný inkoustem na obou stranách. Bez obálky.

23 Richter Birnbaumovi

30. června 1930, z Brna do Prahy (?). Informuje o své práci a nálezích v Zemském archivu. O skupinách moravských a vídeňských staveb z druhé poloviny 17. století a o možnosti jejich zpracování. O tom, že se stal výtvarným referentem Lidových novin.

Dopis — 3 listy psané inkoustem po obou stranách. Bez obálky.

Slovný pane profesore,

dovoluji si Vám po delší době zase napsati, co jsem v posledních měsících dělal. Chodil jsem teď skoro každodenně na několik hodin do Zemského archivu, kde jsem probíral tu deponovaný Collaltovský archiv z Brtnice, z jihlavského okresu, značně bohatý. Našel jsem přitom plány pro kamenický zámek, asi u Jičina v Čechách, s dopisem stavitele a seznamem materiálu k stavbě, z první poloviny 17. století. Dovolím si to poslati Vám jako drobný příspěvek pro Pam. arch. asi do 14 dní. Dále jsem tam našel materiál pro vídeňské dějiny umění, a sice účty z r. 1631, vztahující se k vybudování castrum doloris při smrti Rombalda z Collalto ve Vídni. Jde o stavitele J. B. Carlone, sochaře dvorního [Hanse] Frecha a malíře [Friedricha] Stol[li]a, mimo jiné. V Thieme-Beckrovi se o této jejich činnosti neví. Hledal jsem v archivu sice zprávy k brtnickému okolí, ale když jsem na tohle přišel, tak už jsem to opsal také. [...] Vedle toho ovšem mám zprávy o Brtnici, zámku a kostelích, dopisy Pieroniho apod. (zatím asi 200 kusů, hlavně ze 17. a zač. 18. století). [...] Pokud jde o soupis sám, mám jej [...] v materiálu na listcích sebrany; nevím však, mám-li s napsáním na čisto chvátat, protože jsem slyšel, myslím od dr. [Jaroslava] Böhma. že zatím nejsou peníze na další vydávání a že jsou zatím ještě tři hotové. Pak mi také říkal nedávno dr. Böhm, že se jedná o to, má-li být v soupisech prehistorie a historie a abych s definitivním sepsáním počkal, až se tento princip vyjasní.

Asi před třemi měsíci, když jsem ve volné chvíli listoval v Prokopovi, našel jsem či spíše všiml jsem si, pane profesore, několika významných staveb na Moravě, které jsou určitě od jednoho architekta. Jsou z druhé poloviny 17. století. Šel jsem zkusit hledat analogie do Vídně a našel jsem tam skupinu velmi podobnou. Autoři nejsou však známi, jen u Leopoldovského traktu vídeň. hradu byl s pochybnostmi uveden dvorní architekt Filibert Luchese. V posledním svazku Thieme-Beckra (1929) je o něm jen, že dělal castrum doloris, r. 1650 dostal 1500 zl. za nějakou kapli ve Vídni, pak že byl v Linci, v Uher. Ostrohu a že snad je shodným architektem prvního Leopoldovského traktu, který však byl ohněm zničen. V Thieme-Beckrovi je však přehlédnuto, že tentýž byl asi i v Holešově. Právě Holešov patří do zmíněné skupiny staveb. Myslím tedy, pane profesore, že bych mohl ne s příliš velkou námahou dokázat, a sice stylovou kritikou, že Filibert Luchese stavěl ve Vídni kapli sv. Brigity (to je kaple ona z r. 1650), Leopoldovský dnešní trakt, kostel Devíti chórů, Neugebäude a ještě některé věci kreslené v Praemerově knize o architektuře této doby, dále na Moravě: zámek a kostel v Holešově, část kláštera hradišského u Olomouce, arcibisk. residenci v Kroměříži, tamtéž architektury v zahradě, část kláštera velehradského, poutní kostel ve Staré Vodě, a je otázka, nesouvisí-li také nějak s plánem střeleckého hřbitova. V Brně jsem se zatím o věci nezmiňoval, ale myslím, že by to stálo za článek při zpracování, jednak proto, že by se tím něco uzmulo Vídni, jednak proto, že by se tím prokázaly zas možnosti srovnávací metody, proti které se tady v Brně mnoho mluví. Protože mám, pane profesore, velké obavy, aby mne některý z vídeňských historiků nepředešel, nebo aby tady na Moravě nebyly otištěny předem archivní doklady (hlavně Breitenbachrem z Kroměříže), chtěl jsem si dovolit Vás snažně prosit, nepřimluvil-li byste se laskavě v Arch. kom. čes. ak., aby mi dovolila na její útraty požádat p. dr. Poche a p. arch. Mannsbartha, chtěli-li by mi ovšem pomoci s fotografováním a zaměřením některých detailů tady na Moravě. [...] V červenci jsem v museu sám, takže mám permanentní službu a v srpnu mám vojnu. Ještě že

mám v příštích dvou měsících za sebou školní povinnosti na škole uměl. řemesel v Brně. Ode dvou měsíců jsem také výtv. referentem Lid. nov., což mi bylo nabídnuto bez mého přičinění, a jakkoliv mne tato funkce nebaví, myslím přece, že by nebylo záhodno tuto jistou posici zahazovati. Nějakého poměru k tomu však nemám. Doufám, pane profesore, že jste mé poznámky v případě dr. Kühna a Lexikonu stavitelství neshledal nekorektními a hrubými. [...]

[...] v hluboké úctě vždy oddaný
Brno, dne 30. června 1930

Richter

24 Richter Birnbaumovi

5. prosince 1930, z Brna do Prahy (?). V souvislosti s adresátovým úmyslem recenzovat práci prof. (Eugena) Dostála o kroměřížské obrazárně informuje o tom, že se čeká jeho jmenování řádným profesorem k 1. lednu. Kritizuje Dostálovu knížku o Brně a referuje o jeho přednášce v Brně. Další drobná sdělení.
Dopis — 1 list psaný inkoustem po obou stranách. Bez obálky.

Slovný pane profesore,

když jsem byl posledně v Praze, byl jste tak laskav a sdělil mi, že hodláte napsat kritiku práce prof. Dostála o kroměřížské obrazárně. Dovoluji si k tomuto Vašemu úmyslu sdělit, že jak jsem se dnes z hodnověrného pramene dověděl, byl schválen profesorským sborem návrh na jmenování prof. Dostála řádným profesorem. Provedení čeká se k Novému roku. Nevím, má-li to být odpověď filosofické fakulty na Breitenbachovy poznámky k Dostálově práci, důvodem prý však také byla velmi příznivá Guthova kritika o Dostálově knížce o Brně, práce, jež mimo chodem je nekritickou a nepřesnou snůškou literatury a estetizující naivitu, mýlíci se v 18. století při datování až o 60 let. Pane profesore, věřím, že Vaše autorita by přinesla do tohoto nemožného ovzduší trochu čerstvého vzduchu. Sám jsem velmi svázán, protože jednak nic neznamenám, jednak Dostálovo vlivné postavení v Brně by mne tu myslím znemožnilo. Asi před 14 dny byl jsem stavovsky deprimován okolností, že prof. Dostál přednášel v brněnském pánském klubu o krásné ženě či o kráse ženského těla v umění. Přednáška měla prý velký úspěch. Nyní má také cyklus o židovském umění.

Pokud jde o mou práci, o které jsem se zmínil vzhledem k Johannu Josephovi Morprovi, mám ještě o ní jisté pochybnosti a proto bych, pane profesore, s dovolením ještě i s autoreferátem počkal, až se mi vyjasní.

V hluboké úctě vždy oddaný
Brno, 5. prosince 1930

Richter

25 Richter Birnbaumovi

12. února 1930, z Brna do Prahy (?). Posílá k nahlédnutí příspěvek do Památek archeologických o G. Pieronim a habánské keramice. Různá drobná sdělení.
Dopis — 1 dvojlist psaný inkoustem na třech stranách. Bez obálky.

26 Richter Birnbaumovi

30. května 1930, z Brna do Prahy (?). Posílá příspěvek do Památek archeologických a doufá, že brzy pošle i článek o původní kazatelně kostela na Kopečku u Olomouce. Informuje o tom, že část archívního materiálu k soupisu jihlavského okresu zaslal do Časopisu Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci a že ho dr. (Zdeněk) Wirth vyzval k napsání jednoho svazku pro Laichtrovu edici Umění a řemesla. Další drobná sdělení.

Dopis — 1 dvojlist psaný inkoustem na třech stranách. Bez obálky.

27 Richter Birnbaumovi

13. června 1931, z Brna do Prahy (?). Posílá slíbený článek o kazatelně na Kopečku u Olomouce a prosí o jeho přečtení.
Dopis — 1 dvojlist psaný inkoustem na jedné straně. Bez obálky.

28 Richter Birnbaumovi

11. září 1931, z Brna do Prahy (?). Posílá další práci (srov. dopis z 23. září 1931) a prosí o její přečtení. Sděluje, že s toutéž prosbou se zároveň obrací na prof. (Antonína) Matějčka.
Dopis — 1 dvojlist psaný inkoustem na jedné straně. Bez obálky.

29 Richter Birnbaumovi

23. září 1931, z Brna do Prahy (?). Děkuje za přečtení rukopisu o brtnických kobercích a za úsudek adresátův, který mu zároveň se svým sdělil prof. (Antonín) Matějček. Omlouvá se za své nekritické diletantství a uvádí důvod, který ho vedl k mylné autorské atribuci.

Dopis — 1 dvojlíst psaný inkoustem na dvou stranách. Bez obálky.

30 Richter Birnbaumovi

27. ledna 1932, z Brna do Prahy (?). O své práci na monografii o brněnském jezuitském kostele a klášteře. V nejbližší době pošle separát otištěných archiválií k soupisu Jihlavska. Různá drobná sdělení.

Dopis — 1 list psaný inkoustem na obou stranách. Bez obálky.

31 Richter Birnbaumovi

8. července 1933, z Brna do Prahy (?). Posílá rukopis práce o románských hradních kaplích na Moravě, který zamýšlí uveřejnit v Časopise Matice moravské, a prosí o jeho posouzení. Informuje o situaci v (Moravském uměleckoprůmyslovém) museu (v Brně) a o své odborné práci.

Dopis — 1 dvojlíst psaný inkoustem na třech stranách. Bez obálky.

32 Richter Birnbaumovi

20. října 1933, z Brna do Prahy (?). Děkuje za posouzení rukopisu (srov. dopis z 8. července 1933) a oznamuje, že vyjde první část práce o maltézském kostele (v Praze) a příspěvek k výrobě habánské keramiky v Brtnici. O situaci v (Moravském uměleckoprůmyslovém) museu (v Brně). Další různá sdělení, zčásti soukromé povahy.

Dopis — 1 dvojlíst psaný inkoustem na třech stranách. Bez obálky.

Slovutný pane profesore,

děkuji Vám uctivě za Váš laskavý dopis a za práci, kterou jste měl se čtením mého článku. Váš posudek mi udělal velkou radost a jsem tak rád, že budu moci zase ve svých mezích ukázat působení Vašeho skvělého vlivu universitního vědeckého učitele. Měl jsem jisté obavy, abych nezaběhl do upřílišněných kombinací, protože šlo spíše o historické pojednání než o čistě umělecko-historické, a v tom jsem vlastně ještě nepracoval. Ta starost tedy ze mne po přečtení Vašeho vzácného listu spadla. Jazykové stránky článku jsem si vědom a prosím Vás, abyste s tím měl strpení. [...] Dovolte mi, abych ještě jednou vzdal Vám za všechnu Vaši přízeň srdečné díky.

[...]

Pane profesore, děkuji Vám opětovně za veškerou Vaši laskavost a poručím se Vám i milostivé paní v hluboké úctě
Brno, 20. října 1933

Váš vždy oddaný Richter

Zdeněk Kudělka